



CIVILNO DRUŠTVO ZA
UNAPREĐENJE PRISTUPANJA
SRBIJE EVROPSKOJ UNIJI



Švedska
Sverige



DRUŠTVO ZA ZAŠTITU I
PROUČAVANJE PTICA SRBIJE



**PRIRUČNIK O PONAŠANJU NA TERENU
PRI OTKRIVANJU SLUČAJEVA NEZAKONITOG
UBIJANJA, TROVANJA, HVATANJA, DRŽANJA
I TRGOVINE DIVLJIM PTICAMA**

**PRIRUČNIK O PONAŠANJU NA TERENU
PRI OTKRIVANJU SLUČAJEVA NEZAKONITOG
UBIJANJA, TROVANJA, HVATANJA, DRŽANJA
I TRGOVINE DIVLJIM PTICAMA**

Izdavač:

Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije

Autor:

Milica Radanović

Fotografije:

Arhiva DZPPS

Prelom i dizajn:

Kalman Moldvai

Štampa:

FUTURA d.o.o.

Tiraž: 600

Ova publikacija je nastala u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno i mišljenje partnera i donatora.

Novi Sad, 2018.



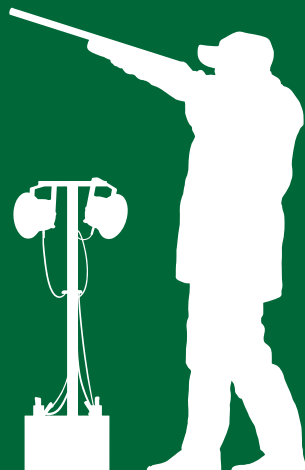
UVOD

Ovaj priručnik nastao je u okviru projekta „Civilno društvo i javnost zajedno za unapređenje stanja životne sredine u Srbiji” kao alat koji će pomoći svim zainteresovanim organizacijama i pojedincima da štite prirodu i pomognu u sprovođenju zakona Republike Srbije. Priručnik objašnjava osnovne pojmove koji se tiču nezakonitih radnji usmerenih ka jedinkama i populacijama divljih vrsta ptica u Srbiji i preporučuje kako treba da se postupi u slučaju otkrivanja ovih radnji. Priručnik nastoji da približi zakonski okvir koji obuhvata oblasti lovstva, zaštite divljih vrsta ptica i njihovih staništa, te sankcije za kršenje propisa iz ovih oblasti. Priručnik treba da pomogne i predstavnicima nadležnih službi, pre svega policije, kao podsetnik u postupanju na terenu pri otkrivanju slučajeva nezakonitog lova, trovanja, hvatanja, držanja i trgovine divljim pticama.

Cilj ovog priručnika jeste doprinos očuvanju populacija divljih vrsta ptica na području Republike Srbije kroz povećanje znanja zainteresovanih građana o problematici ugrožavanja divljih ptica nezakonitim lovom, trovanjem, hvatanjem, držanjem i trgovinom, i postupanju pri otkrivanju nezakonitih radnji.

NEZAKONIT LOV

Nezakonit lov obuhvata sve radnje koje su u suprotnosti sa propisima u oblasti divljači i lovstva, a predstavljen je dvema pojavama: krivolovom i lovokrađom. Krivolov je nezakonit način lova koji počinji lovac sa važećom lovnom kartom, dok lovokrađom smatra mo nezakonit lov počinjen od strane lica koje nema važeću lovnu kartu.



Lov divljači je aktivnost lovaca u traženju, posmatranju, praćenju, dozivanju i čekanju divljači radi odstrela, odstrel divljači, hvatanje žive divljači, kao i sakupljanje divljači ili njenih delova. – Zakon o divljači i lovstvu, član 4. stav 1. tačka 14.

ŠTA JE NEZAKONITI LOV?

- Lov nelovnih (zaštićenih) vrsta ili lov lovni vrsta tokom perioda lovostaja.
- Lov van lovni površina (naseljena mesta, na udaljenosti manjoj od 200 metara od naselja, farne divljači i drugo).
- Lov za vreme elementarnih nepogoda.
- Korišćenje oružja koje je zabranjeno za lov.
- Korišćenje elektronskih i audio uređaja koji služe za dozivanje ptica (npr. vabice, koje se u Srbiji najčešće koriste u nezakonitom lovu na prepelice).
- Lov bez lovne karte za tekuću lovnu godinu, dozvole za lov sitne divljači i oružnog lista.

KRETANJE NA TERENU

- Granica lovišta mora biti jasno uočljiva, a korisnik lovišta je dužan da granice jasno obeleži. Licima koja nisu korisnici lovišta, lovočuvari i učesnici u lovu preporučuje se da vode računa o ličnoj i bezbednosti drugih ljudi ukoliko se u lovištu kreću tokom lova, te da tada pretežno koriste atarske i druge puteve u lovištu.
- Nije dozvoljeno kretanje lica koja su opremljena lovačkom puškom ili drugim sredstvima za lov ukoliko ne poseduju važeću lovnu kartu i dozvolu za lov.

UČESNICI U LOVU

- Lov na ptice (sitna divljač) vrši se isključivo u grupi. Grupa se sastoji od najmanje tri, a najviše 20 lovaca.
- Korisnik lovišta mora da obezbedi pratioca (vođu grupe) za svaku grupu lovaca u lovu na sitnu divljač.
- Vođa grupe mora posedovati dozvolu za lov sitne divljači na kojoj se nalaze njegovi podaci i registracioni brojevi lovnih karata svih lovaca koji učestvuju u grupnom lovu.
- Lovac koji se kreće u lovištu mora imati lovnu kartu za tekuću godinu ili mesec, oružni list za držanje i nošenje oružja i ličnu ispravu.
- Ukoliko lovac tokom lova koristi lovačkog psa mora posedovati sledeća dokumenta: rodovnik i potvrdu o upotrebljivosti psa u lovu ili identifikacionu karticu izdatu na osnovu rodovnika i potvrde o upotrebljivosti psa u lovu, kao i dokaz o vakcinaciji psa protiv besnila.
- Inostrani lovac takođe mora posedovati dozvolu za lov i lovnu kartu za lov u Srbiji i drugu gore pobrojano dokumentaciju.
- Učesnici u lovu moraju biti vidno obeleženi u toku lova (nošenjem trake jarke boje na istaknutom mestu na kapi, prsluku ili jakni) i poštovati mere bezbednosti u lovištu.
- Korisnik lovišta je dužan da sprovede mere zaštite života, zdravlja i imovine pravnih i fizičkih lica koja se prilikom organizovanja lova nalaze u lovištu, a ne učestvuju u lovu.

LOVAČKO ORUŽJE

- Lov na ptice dozvoljen je puškom sa neolučenom cevi (sačmarom), sa ručnim ili poluatوماتskim uvođenjem metka u cev, reduciranom na dva metka.



Elektronska vabilica, nezakonito sredstvo za dozivanje divljači, sastoji se iz izvora napajanja, uređaja sa kojeg se emituje zov ptica i zvučnika.



ŠTA KAŽE ZAKON?

- Zakon o divljači i lovstvu („Sl. glasnik RS”, br. 18/2010) članom 20. imenuje statute zaštite divljači:
 1. **trajno zaštićene** vrste divljači (*nelovne vrste divljači koje se zaštićuju trajnom zabranom lova*) i
 2. **lovostajem zaštićene** vrste divljači (*lovne vrste divljači koje se zaštićuju zabranom lova u određenom periodu, tj. u periodu lovostaja*).
- Članom 30. ovog zakona predviđeno je da se u lovištu mogu kretati lica koja su naoružana lovačkim oružjem ili opremljena drugim sredstvima za lov, ako imaju lovnu kartu i dozvolu za lov.
- Isti zakon u členu 36. pobrojava koje površine se smatraju nelovnim, tj. površine u kojima je lov zabranjen, među kojima su i: 1. naseljena mesta i parkovi u naseljima; 2. aerodromi, groblja, javne saobraćajnice, aktivni površinski kopovi i druge komunalne površine; 3. površine koje su na udaljenosti manjoj od 200 m od naselja i stambenih i pomoćnih objekata izvan naseljenog mesta, dvorišta seoskog domaćinstva, dvorišta industrijskih i drugih objekata; 4. farme divljači i parkovi divljači i druge.
- U členu 60. navedeno je da pravo na lov divljači imaju lica sa licencom korisnika lovišta i lovočuvara i lica sa lovnom kartom za tekuću lovnu godinu koja ispunjavaju uslove iz propisa kojima se reguliše oružje i municija i kojima je korisnik lovišta izdao dozvolu za lov. Pravo na lovnu kartu ima lice sa položenim lovačkim ispitom, inostrani lovac i lice koje je steklo diplomu srednje ili visoke škole u kojoj je izučavao predmet iz oblasti lovstva.
- Pomenuti zakon članom 76. propisuje da je lov zabranjen ako je divljač ugrožena požarom, poplavom, snežnim nanosima, poledicom i drugim elementarnim nepogodama. Isti član, kao i član 79. Zakona o zaštiti prirode („Sl. glasnik RS”, br. 36/2009, 88/2010, 91/2010 - ispr. i 14/2016), a na osnovu Bernske konvencije (Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa - „Sl. glasnik RS” – Međunarodni ugovori, br. 102/2007), navodi da je u lovu zabranjeno koristiti elektronske i audio uređaje, žive mamce, pse koji nisu lovački rasni psi, vakcinisani i obeleženi, sokolove i druge ptice grabljivice, za sitnu divljač pušku sa olučenim cevima, poluautomatsko i automatsko oružje koje prima više od dva metka i druga sredstva.
- Član 74. Zakona o divljači i lovstvu navodi da lovac koji koristi lovačkog psa u lovu mora imati rodovnik i potvrdu o upotrebljivosti u



lovu ili identifikacionu karticu izdatu na osnovu rodovnika i potvrde o upotrebljivosti u lovu. Nepoštovanje ovog člana smatra se prekršajem, a članom 104. propisuju se visina novčane kazne za korisnika lovišta koji nije u skladu sa zakonom proverio dokumentaciju psa koji se nalazi u lovištu.

- Krivični zakonik („Sl. glasnik RS”, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016) članom 265. sankcioniše uništavanje ili oštećivanje posebno zaštićenog prirodnog dobra (što su zaštićene divlje vrste prema definiciji iz člana 4. Zakona o zaštiti prirode) bilo da je učinjeno iz nehata ili ne, dok član 269. navodi kaznu ukoliko je došlo do ubijanja, mučenja ili povređivanja životinje koja pripada posebno zaštićenim životinjskim vrstama.
- Prema članu 276. Krivičnog zakonika krivičnim delima smatra se, između ostalog, i: lov divljači za vreme lovostaja ili na području gde je lov zabranjen, lov divljač čiji je lov zabranjen, lov bez posebne dozvole za određenu vrstu divljači za čiji je lov potrebna takva dozvola, ili lov na način ili sredstvima kojima se divljač masovno uništava. Istim članom propisane su novčane, zatvorske i kazne oduzimanja divljači i sredstava za lov za počinioce navedenih dela.



KAKO POSTUPITI?

- Zabeležiti slučaj fotografisanjem ili snimanjem dela i prestupnika. Snimiti sva vozila kojima su osumnjičene osobe došle u lovište, registracione tablice ili nalepnice na vozilima i prikolicama. Snimiti i pse koji se koriste u lovu ako se osumnjičene osobe ne mogu videti/pronaći.
- Pozvati lokalnu policiju i šumarsko-lovnu inspekciju.
- Ako je u pitanju stradanje zaštićene ili strogo zaštićene vrste neophodno je obavestiti nadležnu inspekciju za zaštitu životne sredine i nadležni zavod za zaštitu prirode.
- Navedene institucije bi dalje, prema službenoj dužnosti, trebalo da o slučaju obaveste područno nadležnog javnog tužioca.
- Policija i inspekcija dužni su da od osobe koja je prijavila slučaj uzmu izjavu i da joj, kao stranci u postupku, uruče potpisanu i pečatiranu kopiju izjave.

TROVANJE PTICA

Trovanje predstavlja namerno podmetanje otrova u svrhu ubijanja određenih vrsta ptica, ali i nenamerno trovanje putem otrovanog plena, semena ili mamaca namenjenih drugim životinjama.



KOJI SU NAJČEŠĆI IZVORI TROVANJA?

- Seme tretirano sredstvom za trovanje glodara, nepravilno postavljeno – van rupa glodara.
- Seme tretirano zabranjenim supstancama, najčešće karbofuranom, u svrhu trovanja neželjenih životinja.
- Mamci (cela životinja, njeni delovi, iznutrice, dlaka...) tretirani različitim supstancama (obično karbofuranom) radi trovanja različitih životinja (najčešće šakala, lisica, napuštenih pasa).
- Živi golubovi namazani otrovnim materijama, vezani ili pušteni kao mamac za trovanje ptica grabljivica.

ZAŠTO POSUMNJATI NA TROVANJE?

- Žive ili mrtve životinje se obično nalaze u neprirodnom položaju.
- Kandže ptica uglavnom su zgrčene.
- Ako su još uvek žive životinje teško dišu, imaju grčeve, neretko povraćaju, gube orijentaciju, otežano lete.
- Veliki broj uginulih životinja se nalazi na, uglavnom, malom prostoru, posebno oko mogućeg izvora trovanja (mamci, leš neke životinje, iznutrice, itd).
- Na mamcima, mesu, iznutricama se vidi neprirodno obojenje žute, narandžaste, crvene, ljubičaste ili roze boje.



ŠTA KAŽE ZAKON?

- Zakon o zaštiti prirode (član 79) navodi da je zabranjena upotreba određenih sredstava za hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja, kojima se ugrožavaju i uznemiravaju njihove populacije i/ili staništa, narušava njihova dobrobit a mogu prouzrokovati njihovo lokalno nestajanje. Među posebno istaknutim zabranjenim sredstvima nalaze se i **otrovi ili omamljujući mamci**.
- Zakonom o divljači i lovstvu (član 22) se zabranjuje trovanje divljači, kao i upotreba sredstava za zaštitu bilja i drugih hemijskih sredstava u količinama i dozama koje mogu prouzrokovati štetu na divljači.



- Dela trovanja tretira i Krivični zakonik u članu 269:
 - 1) Ko kršeći propise ubije, povredi, muči ili na drugi način zlostavlja životinju, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.
 - 2) Ako je usled dela iz stava 1. ovog člana došlo do ubijanja, mučenja ili povređivanja većeg broja životinja, ili je delo učinjeno u odnosu na životinju koja pripada posebno zaštićenim životinjskim vrstama, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine.



Zgrčene kandže ptica grabljivica često su prvi pokazatelj trovanja. U kandžama otrovanog sivog sokola sa slike može se videti golubije perje namažano karbofuranom.



KAKO POSTUPITI?

- Ne pomerati leševe, eventualne mamce niti druge objekte koji bi mogli biti važni za istragu.
- Fotografisati ili napraviti video snimak celog prostora i svih detalja iz više uglova ukoliko ste u mogućnosti.
- Pokriti najlonom ili drugim materijalom uginule životinje i otrovne mamce, tako da druge životinje ne mogu da dođu u kontakt sa njima i time sprečiti dalje trovanje.
- Pretražiti širu okolinu mesta na kome je pronađen otrov ukoliko ste u mogućnosti, radi eventualnog otkrivanja i obezbeđivanja još stradalih životinja ili izvora trovanja.
- Pozvati lokalnu policiju, inspekciju za zaštitu životne sredine i/ili nadležni zavod za zaštitu prirode.
- Navedene nadležne institucije bi dalje, prema službenoj dužnosti, trebalo da o slučaju obaveste područno nadležnog javnog tužioca jer je u pitanju krivično delo.
- Policija i inspekcija dužni su da od osobe koja je prijavila slučaj uzmu izjavu i da joj, kao stranci u postupku, uruče potpisanu i pečatiranu kopiju izjave.

Predstavnici navedenih institucija dužni su da izađu na teren u što kraćem roku, obave uviđaj i saniraju mesto trovanja. Ukoliko neka od nadležnih institucija odbije ili odloži izlazak na teren neophodno je da reagujete kod njihovih pretpostavljenih, o tome obavestite medije i Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije.

HVATANJE DIVLJIH PTICA

Hvatanje ptica podrazumeva različite nezakonite aktivnosti koje dovode do uzimanja živih jedinki divljih ptica iz slobodne prirode. Ptice se najčešće hvataju tokom jeseni i zime, u periodu tokom i nakon seobe. Hvatanje se obično vrši na otvorenim prostorima, sa različitim rastinjem, gde ptice pronalaze hranu i mesto za odmor. Ovi prostori uglavnom su na rubu naselja, mada se neretko dešava da se ptice hvataju u privatnim dvorištima i baštama. ***Hvatanje divljih ptica na privatnoj površini takođe je zabranjeno i kažnjivo zakonom, te mora biti prijavljeno nadležnim organima.***

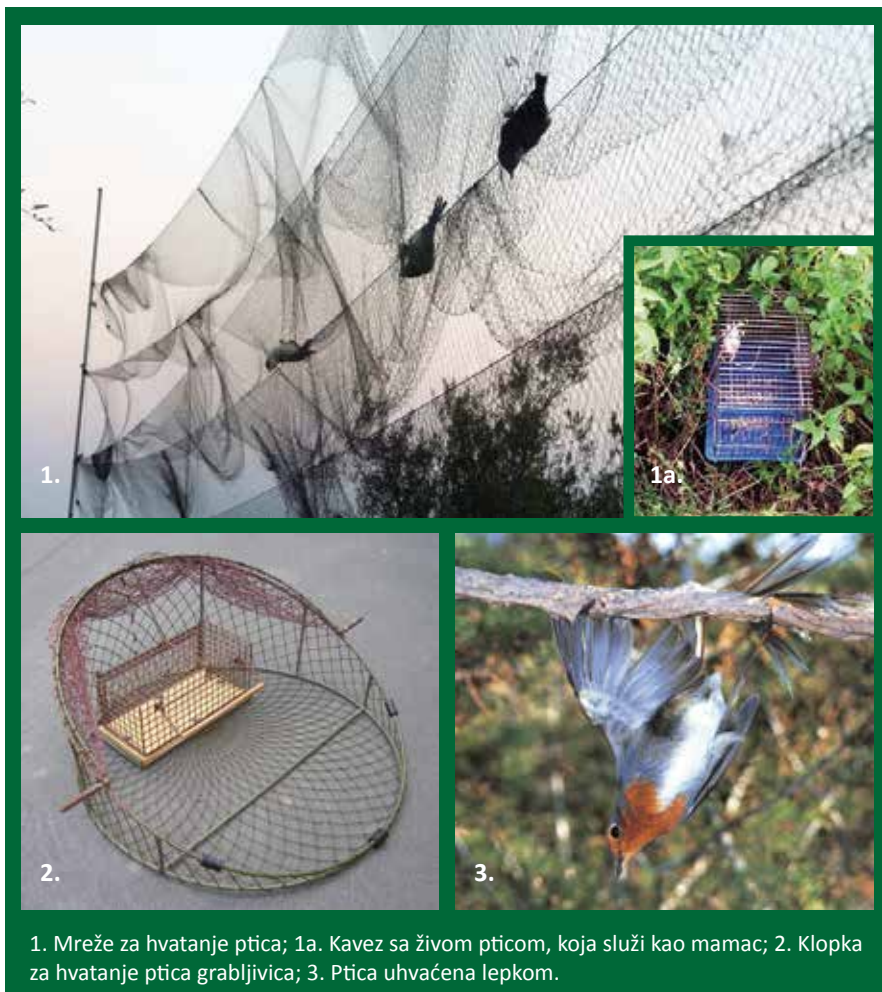
Hvatanje ptica je uvek krivično delo i kao takvo se bez odlaganja mora prijaviti.

RAZLOZI ZA HVATANJE DIVLJIH PTICA

- Zarad držanja u zatočeništvu.
- Radi korišćenja ptica kao živih mamaca za hvatanje ili trovanje drugih ptica.
- Radi prodaje živih ili mrtvih jedinki i njihovih delova.
- Radi ukrštanja sa kanarincima i drugim srodnim vrstama (poznato kao „bastardiranje“) od strane odgajivača ptica.
- Radi ubijanja (najčešće stradaju grabljivice od strane odgajivača golubova).

KAKO PREPOZNATI NELEGALNO HVATANJE?

- Klopke u obliku kaveza u čijoj blizini se u kavezu nalazi živa ptica ili se oglašavanje ptice pušta sa nekog uređaja.
- Lepkom umazane grane žbunja ili stabljike čička i drugih biljaka na kojima se ptice hrane ili odmaraju.
- Raširene mreže pored kojih se nalazi primama u vidu hrane, kavez sa pticom ili elektronski uređaj za dozivanje ptica.
- Klopke sa živim mamcem postavljene na tlo, drvo, krov ili neki drugi objekat (za grabljivice).
- Klopke sa iznutricama, mesom i drugim primamama za hvatanje i ubijanje vrana, svraka i drugih divljih ptica.



ŠTA KAŽE ZAKON?

- Zakonom o zaštiti prirode (član 74) zabranjeno je hvatati, držati i/ili ubijati, bilo kojom metodom, strogo zaštićene divlje vrste životinja u svim fazama biološkog ciklusa, oštećivati ili uništavati njihove razvojne oblike, jaja iako su prazna, gnezda i legla, kao i područja njihovog razmnožavanja, odmaranja i ugrožavati ili uništavati njihova staništa i slično.



- Zakon o zaštiti prirode (član 79), kao i Zakon o potvrđivanju Konvencije o očuvanju evropske divlje flore i faune i prirodnih staništa (član 8. i Dodatak IV), navode da su **zabranjena sledeća sredstva za hvatanje divljih ptica: zamke, klopke, mreže, lepak, žive ptice koje se koriste kao mamac i koje su slepe i/ili osakaćene, magnetofoni i dr.** Zakon o divljači i lovstvu zabranjuje upotrebu istih sredstava za hvatanje lovostajem zaštićenih vrsta.
- Zakon o zaštiti prirode (član 126) predviđa kazne za preduzimanje radnji kojima se mogu ugroziti strogo zaštićene vrste biljaka, životinja, gljiva i njihovih staništa i korišćenje zabranjenih sredstava za hvatanje i ubijanje divljih životinja.
- Krivični zakonik (član 269) predviđa kaznu za onog ko kršeći propise ubije, povredi, muči ili na drugi način zlostavlja životinju, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine, a posebno kažnjava ako je došlo do ubijanja, mučenja ili povređivanja većeg broja životinja, ili je delo učinjeno u odnosu na životinju koja pripada posebno zaštićenoj životinjskoj vrsti. Ovaj zakon u članu 276. bavi se lovostajem zaštićenim vrstama i predviđa kazne za lov na način ili sredstvima kojima se divljač masovno uništava.



KAKO POSTUPITI?

- Zabeležiti slučaj fotografisanjem ili snimanjem dela i prestupnika.
- Pozvati lokalnu policiju, inspekciju za zaštitu životne sredine i nadležni zavod za zaštitu prirode.
- Ako je slučaj zabeležen u zaštićenom području, prijavljuje se upravljaču tog prirodnog dobra i njegovoj čuvarskoj službi.
- Navedene nadležne institucije bi dalje, prema službenoj dužnosti, morale da o slučaju obaveste područno nadležnog javnog tužioca ako je izvršeno krivično delo.
- Policija i inspekcija dužni su da od osobe koja je prijavila slučaj uzmu izjavu i da joj, kao stranci u postupku, uruče potpisanu i pečatiranu kopiju izjave.

NEZAKONITO DRŽANJE I TRGOVINA DIVLJIM PTICAMA

Nezakonitim držanjem i trgovinom najčešće su pogođene jedinke strogo zaštićenih i egzotičnih vrsta ptica. U praksi se ovi slučajevi uglavnom prepliću, a često su blisko povezani i sa ostalim vidovima uništavanja ptica, naročito sa hvatanjem i nezakonitim lovom. Glavni motivi za ove radnje su materijalna korist, sa jedne, i potreba za držanjem životinja u zatočeništvu, sa druge strane.



KAKO PREPOZNATI NEZAKONITO DRŽANJE I TRGOVINU PTICAMA?

- Divlje vrste ptica (najčešće ptice pevačice i grabljivice) zatočene u kavezu.
- Zatočene divlje ptice nemaju na nozi zatvoren metalni prsten sa jedinstvenom oznakom (*ptice odgojene u zatočeništvu imaju potpuno zatvoren metalni prsten na nozi*).
- Držanje prepariranih jedinki zaštićenih i strogo zaštićenih vrsta ptica.
- Prodaja živih jedinki divljih ptica.
- Izlaganje i prodaja živih jedinki divljih ptica koje ne poseduju zatvoren prsten sa jedinstvenom oznakom.
- Prodaja mrtvih, najčešće prepariranih, jedinki zaštićenih i strogo zaštićenih divljih ptica, njihovih delova ili derivata.

GDE SE SLUČAJEVI MOGU ZABELEŽITI?

- U privatnim objektima ili u dvorištima privatnih objekata.
- Na berzama ptica i živine, najčešće izvan, ali u neposrednoj blizini objekata gde se održava berza.
- Na društvenim mrežama i na internet sajtovima namenjim prodaji.
- Na graničnim prelazima.
- U restoranima, lovačkim domovima, planinarskim domovima, privatnim kolekcijama, privatnim zoološkim vrtovima i slično.



Divlje ptice koje se u Srbiji najčešće nezakonito drže u zatočeništvu i prodaju su: češljugar (*Carduelis carduelis*), čižak (*Spinus spinus*) i zimovka (*Pyrrhula pyrrhula*).



ŠTA KAŽE ZAKON?

- Članom 74. Zakona o zaštiti prirode zabranjeno je prikrivati, držati, uzgajati, trgovati, izvoziti, prevoziti, otuđivati ili na bilo koji način pribavljati i javno izlagati strogo zaštićene vrste životinja uključujući sve njihove derivate i razvojne oblike. U članu 76. navedeno je da se zaštićene divlje vrste životinja i njihovih delova, u cilju prerade, trgovine, prekograničnog prometa i farmerskog uzgoja, mogu sakupljati samo na osnovu dozvole koju izdaje Ministarstvo, u skladu sa zakonom.
- Ovo pitanje u slučaju lovostajem zaštićenih vrsta tretira Zakon o divljači i lovstvu koji u članu 22. zabranjuje zarobljavanje i držanje divljači u zatvorenom ili ograđenom prostoru, a članom 23. određuje izuzetke za prethodno navedeno ako za njih postoji saglasnost Ministarstva.
- Zakon o zaštiti prirode obavezuje lica koja drže primerke strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta da moraju da poseduju dokaz kojim se potvrđuje da se radi o primercima:
 - 1) koji su zakonito uvezeni; 2) koji su zakonito stečeni pre nego što je vrsta zakonom zaštićena; 3) poreklom iz uzgoja u skladu sa ovim zakonom; 4) koji su u skladu sa ovim zakonom prijavljeni Ministarstvu do 1. juna 2011. godine ili o njihovim potomcima. Takođe, lica koja



poseduju mrtve primerke, delove i derivate određenih životinjskih vrsta koje su zaštićene CITES konvencijom ili naslede primerak strogo zaštićene ili zaštićene divlje vrste, dužna su da o tome obaveste Ministarstvo (član 87).

- Zakon o zaštiti životne sredine („Sl. glasnik RS”, br. 135/2004, 36/2009, 36/2009 - dr. zakon, 72/2009 - dr. zakon, 43/2011 - odluka US i 14/2016) nalaže da radi zaštite životinjskih vrsta i njihovog rasprostriranja, Ministarstvo, drugi nadležni organi i organizacije kontrolišu unošenje i gajenje biljnih i životinjskih vrsta stranog porekla.
- Prekogranični promet, trgovina i uzgoj strogo zaštićenih, zaštićenih i alohtonih divljih vrsta, kao i prijava ovog prometa i obaveze carinske službe uređeni su članovima 94, 95. i 96. Zakona o zaštiti prirode.
- Zakonom o potvrđivanju Konvencije o međunarodnom prometu ugroženih vrsta divlje flore i faune (CITES) („Službeni list SRJ - Međunarodni ugovori”, br. 11/2001) detaljno su uređeni uslovi prometa određenih divljih vrsta ptica.
- Zakon o zaštiti prirode prekršajem smatra: držanje primeraka strogo zaštićenih, zaštićenih vrsta divljih životinja ili ne obeležava ili obeležava te primerke suprotno propisanim uslovima; držanje primerke strogo zaštićenih ili zaštićenih divljih vrsta za koje je Ministarstvo odbilo zahtev za izdavanje potvrde; poseduje primerke strogo zaštićenih, zaštićenih ili alohtonih vrsta divljih životinja suprotno članu 87. ovog zakona.
- Krivičnim delom prema Krivičnom zakoniku smatra se protivno propisima izvoženje ili iznošenje u inostranstvo strogo zaštićene, odnosno zaštićene vrste životinje, za šta je predviđena kazna zatvora od tri meseca do tri godine i novčana kazna (član 265).



KAKO POSTUPITI?

- Zabeležiti slučaj fotografisanjem ili snimanjem dela i prestupnika.
- Prijaviti slučaj lokalnoj policiji, nadležnoj Inspekciji za zaštitu životne sredine i nadležnom zavodu za zaštitu prirode.
- Navedene nadležne institucije bi dalje, prema službenoj dužnosti, trebalo da o slučaju obaveste područno nadležnog javnog tužioca ako se radi o vršenju krivičnog dela, odnosno prekršajnog sudiju ukoliko je u pitanju prekršaj.

ŠTA JE JOŠ VAŽNO ZNATI?

SNIMANJE KRIVIČNOG DELA

- Dozvoljeno je fotografisanje i/ili snimanje lica u vršenju krivičnog dela, tako da se počinioci mogu nedvosmisleno identifikovati.
- Načinjena fotografija i/ili snimak podnose se kao dokazni materijal nadležnom organu, policiji ili javnom tužiocu. (*Upitno je da li će javni tužilac prihvatiti ovaj materijal kao dokaz u slučaju.*)
- Zabranjeno je snimati razgovor ili izjavu drugih lica koja se ne tiče vršenja krivičnog dela bez njihove dozvole.
- Zabranjeno je objavljivanje ili prikazivanje načinjene fotografije i/ili snimka bez pristanka lica koja se na njima nalaze.

ŠTA KAŽE ZAKON?

Krivični zakonik je jedini koji tretira pitanje prisluškivanja, snimanja, fotografisanje, objavljivanje i prikazivanje tuđeg spisa, portreta i snimka i to na sledeći način:

- Članom 143. je predviđeno da će se kazniti onaj ko posebnim uređajima neovlašćeno prisluškuje ili snima razgovor, izjavu ili kakvo saopštenje koji mu nisu namenjeni, kao i onaj ko omogući nepozvanom licu da se upozna sa razgovorom, izjavom ili saopštenjem koji su neovlašćeno prisluškivani, odnosno tonski snimani.
- Članom 144. određena je kazna za onog ko neovlašćeno načini fotografski, filmski, video ili drugi snimak nekog lica i time osetno zadre u njegov lični život ili ko takav snimak preda ili pokazuje trećem licu ili mu na drugi način omogući da se sa njim upozna.
- Član 145. navodi kaznu za lice koje objavi ili prikaže spis, portret, fotografiju, film ili fonogram ličnog karaktera bez pristanka lica koje je spis sastavilo ili na koga se spis odnosi, odnosno bez pristanka lica koje je prikazano na portretu, fotografiji ili filmu ili čiji je glas snimljen na fonogramu ili bez pristanka drugog lica čiji se pristanak po zakonu traži i time osetno zadre u lični život tog lica.

PRIJAVLJIVANJE NEZAKONITOG LOVA, TROVANJA, HVATANJA, DRŽANJA ILI TRGOVINE DIVLJIM PTICAMA

Nezakonito delo prijavljuje se podnošenjem krivične prijave.

Krivična prijava je dokument kojim se javni tužilac obaveštava da je izvršeno krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Privatna krivična prijava potiče od građana ili pravnih lica koja nisu obavezna da je podnesu po službenoj dužnosti. Ona je po pravilu dobrovoljna, osim u slučaju kad je u Krivičnom zakoniku predviđeno da je neprijavljiva. Krivičnog dela ili njegovog pripremanja krivično delo. Krivične prijave mogu biti i anonimne.

Postupanje javnog tužioca –

1. Po zaprimanju krivične prijave ili obaveštenja policije o krivičnom delu, razmatra navode krivične prijave ili obaveštenja,
2. Donosi rešenje o sprovođenju istrage kada oceni da postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni učinio krivično delo za koje se tereti u krivičnoj prijavi ili obaveštenju policije;
ili
Rešenjem odbacuje krivičnu prijavu, odnosno obaveštenje, i o tome u roku od osam dana obaveštava podnosioca krivične prijave.

Elementi krivične prijave

Da bi krivična prijava bila uzeta u razmatranje od strane javnog tužioca, neophodno je da bude valjano napisana i da sadrži odgovore na sledeća pitanja:

- **Kome se podnosi prijava?** (Navesti kome se podnosi prijava, najbolje je podneti tužilaštvu ili policiji)
- **Protiv koga se podnosi prijava?** (Ukoliko su poznati, navesti potpune lične podatke: datum i mesto rođenja, JMBG, imena roditelja, zanimanje, broj telefona)
- **Koji član Krivičnog zakonika je prekršen?** (nije neophodno kvalifikovati delo)
- **Gde je izvršeno krivično delo?**
- **Kada je izvršeno krivično delo?**
- **Kako?** (Navesti način na koji je počinjeno krivično delo)
- **Dokazi.** (Priložiti sve dokaze koji potkrepljuju tvrdnje navedene u krivičnoj prijavi, navesti imena i adrese svedoka. Krivična prijava se podnosi u dva primerka, od kojih jedan ostaje kod podnosioca, dokazi koji se dostavljaju uz nju u jednom primerku)
- **Podaci o podnosiocu prijave** ukoliko ne želi da ostane anonimn.



Prilog 1. Kalendar lova na ptice

	Vrsta	Trajanje lovne sezone
1.	Krdža (<i>Anas crecca</i>)	01.09. – 28.02.
2.	Zviždara (<i>Anas penelope</i>)	01.09. – 28.02.
3.	Gluvara (<i>Anas platyrhynchos</i>)	01.09. – 28.02.
4.	Grogotovac (<i>Anas querquedula</i>)	01.09. – 28.02.
5.	Riđoglava patka (<i>Aythya ferina</i>)	01.09. – 28.02.
6.	Lisasta gusta (<i>Anser albifrons</i>)	01.10. – 28.02.
7.	Guska glogovnjača (<i>Anser fabalis</i>)	01.10. – 28.02.
8.	Šumska šljuka* (<i>Scolopax rusticola</i>)	01.10. – 31.01.
9.	Golub grivnaš (<i>Columba palumbus</i>)	01.08. – 28.02.
10.	Gugutka (<i>Streptopelia decaocto</i>)	01.08. – 28.02.
11.	Prepelica (<i>Coturnix coturnix</i>)	01.08. – 30.09.
12.	Jarebica (<i>Perdix perdix</i>)	15.10. – 31.10.
13.	Fazan iz slobodne prirode** (<i>Phasianus colchicus</i>)	01.10. – 31.01.
14.	Liska (<i>Fulica atra</i>)	01.09. – 28.02.
15.	Barska kokica (<i>Gallinula chloropus</i>)	01.09. – 28.02.
16.	Sojka** (<i>Garrulus glandarius</i>)	01.08. – 28.02.
17.	Gačac** (<i>Corvus frugilegus</i>)	01.08. – 28.02.
18.	Veliki vranac*** (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	01.01. – 31.12.
19.	Jastreb*** (<i>Accipiter gentilis</i>)	01.01. – 31.12.
20.	Siva čaplja*** (<i>Ardea cinerea</i>)	01.01. – 31.12.
21.	Siva vrana*** (<i>Corvus cornix</i>)	01.01. – 31.12.
22.	Svraka*** (<i>Pica pica</i>)	01.01. – 31.12.

* vrsta se štiti kao lovostajem zaštićena vrsta divljači na područjima do 500 metara nadmorske visine

** lovostajem zaštićene vrste mogu da se love na lovnim površinama u lovištu i u vreme kada je lov zabranjen, isključivo na osnovu saglasnosti ministarstva na zahtev korisnika lovišta za lov određene vrste, radi zaštite života i zdravlja ljudi, sprečavanja štete na usevima, poljoprivrednim kulturama, stoci, šumama, ribnjacima, vodi i drugim oblicima imovine fizičkih i pravnih lica, kao i radi zaštite ostalih vrsta divljači i njenih staništa, od lovne vrste za čiji se lov podnosi zahtev

*** vrste koje korisnik lovišta može da lovi isključivo radi sprečavanja štete u lovištima na površini registrovanog ribnjaka i u lovištima, u skladu sa godišnjim planom gazdovanja lovištem

VAŽNI TELEFONI

Naziv institucije	Broj telefona	Teritorija nadležnosti
Policijska stanica	192	Opština
Republička šumarsko-lovna inspekcija	011-260-5252	Srbija (osim AP Vojvodine)
Pokrajinska šumarsko-lovna inspekcija	021-420-075	AP Vojvodina
Republička inspekcija za zaštitu životne sredine	011-228-7691	Srbija (osim AP Vojvodine)
Pokrajinska inspekcija za zaštitu životne sredine	021-423-791 021-520-628	AP Vojvodina
Zavod za zaštitu prirode Srbije	011-209-3801 011-209-3802	Srbija (osim AP Vojvodine)
Zavod za zaštitu prirode Srbije – radna jedinica Niš	018-523-448	Srbija (osim AP Vojvodine)
Pokrajinski zavod za zaštitu prirode	021-489-6301	AP Vojvodina



DRUŠTVO ZA ZAŠTITU I
PROUČAVANJE PTICA SRBIJE



Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije

Vladike Ćirića 24/19, 21000 Novi Sad, Srbija

021 /631-83-43

sekretar@pticesrbije.rs

www.pticesrbije.rs

Novi Sad, 2018.